

01

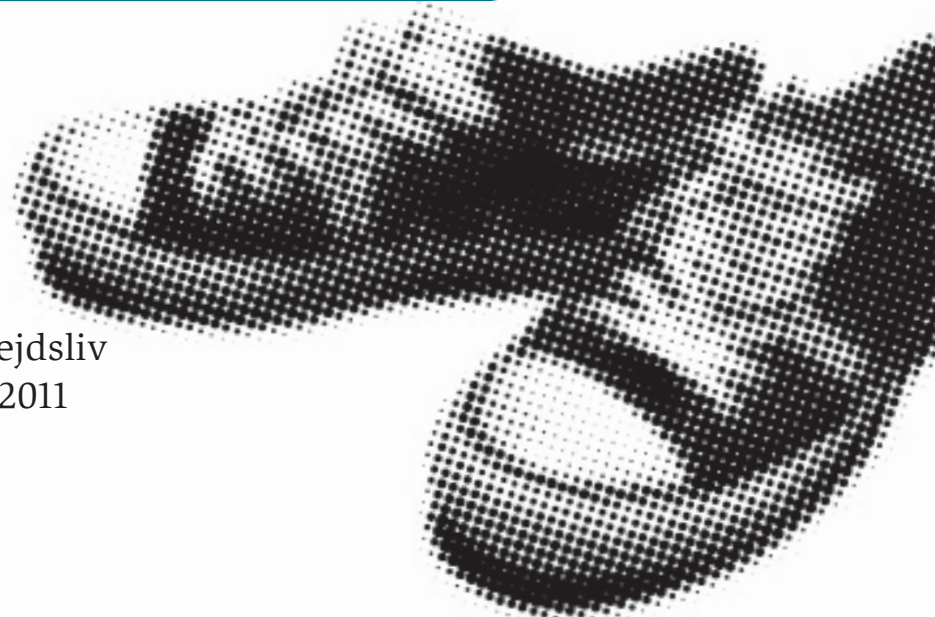
Januar 2011
Årgang 147

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Mission

Hvorfor drive mission?
Missionærkald og moderne arbejdsliv
Missionsformer og muligheder 2011

indhold;

02 Tak til Alex Dahl Karlsen

leder

03 Mærkelige mærkedage
– om at være i nutiden

tema

05 Hvorfor drive mission?

08 Troværdig mission

11 Digt - Der er så mange derude

12 LM-missionærer i en ikke luthersk
sammenhæng - Tænkevækkere fra en
Cambodja-udsendings verden

14 Missionærkald og moderne arbejdsliv
- clash eller kompetenceudvikling?

18 Missionsformer og muligheder 2011

andre artikler

22 Gud i Gammel Testamente
- en krigsgud?

horisont

26 Jeg har ikke forsøgt at frelse nogen

27 Nybagte kanelsnegle og barnefødsler

mission gennem 100 år

28 Ydre mission baner sig vej i
Luthersk Missionsforening

undervejs

32 Din rigssag Jesus skal være

bøger

34 Gud har talt!

35 De fortabte sønners Gud

36 Mødet mellem himmel og jord

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis
redaktionens synspunkter, men redaktionen er
ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og
synspunkter må kunne rummes inden for det, som
LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med
tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Sara Holm

Forsidefoto Debbie Schiel

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 240 kr. Unge under 30 år: 140 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

[dlim@dlim.dk](mailto:dlm@dlim.dk)

www.dlim.dk

Redaktion

Birger Daniel Petersen, vicegeneralsekretær
(redaktør)

Viemosevej 23, 3400 Hillerød. bdp@dlim.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsredaktør, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden,
Herning

Tak til Alex Dahl Karlsen

Med dette nummer afslutter Alex Dahl Karlsen sin opgave som redaktør for "Budskabet". Mens vi søger en efterfølger vil vicegeneralsekretær Birger Daniel Pedersen vikariere i opgaven.

Alex Dahl Karlsen har været redaktør i fire år fra 2006.

Herfra skal lyde en varm tak for dine år på posten. Du er en eftertænksom mand, der er i tæt forbindelse både med Gud og hans ord og med vores tid og dens mennesker. Derfor har du været med til at udvikle Budskabet til det, bladet er i dag. Et tidskrift med fokus på evangeliets centrum og en bred horisont. Det når vidt omkring både i menneskelivet og i teologien.

Budskabet er ikke det blad med flest abonnenter. Ca. 1000. Men da det læses af forkyndere og beslutningstagere både i LM og uden for, er dets betydning langt større end det tal. De mennesker har nydt godt af din indsats.

Og vi er glade for, at vi fremover kan nyde godt af dig som forkyn-der og medarbejder i LM.

Jens Ole Christensen
Generalsekretær i Luthersk Mission

Mærkelige mærkedage – om at være i nutiden

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

Mærkedage er mærkelige – eller i hvert fald forskellige. Nogle har personlig eller privat karakter (fx dåbsdage og bryllupsdage). Andre har en bredere og mere offentlig karakter (fx medarbejder- og organisationsjubilæer). Andre mærkedage er bare irriterende (fx supermarkedernes uendelige fødselsdagsfejring med tilhørende tillokkende fødselsdagstilbud).

I 1911 begyndte LM formelt som internationalt missionselskab. Det betyder, at vi i øjeblikket befinder os på tærsklen til et væsentligt jubilæumsår i dansk mission. Det vil vi med dette temanummer af Budskabet gerne markere ved at sætte fokus på mission. Et fokus, der i øvrigt kommer til at smitte af på hele 2011,

idet vi fra dette nummer begynder en serie om LM's missionshistorie.

Det er nok ikke videnskabeligt bevist, men der synes at være en tendens til at jo højere et tal, der står foran "jubilæum", des mere tilbageskuende risikerer fejringen af blive. Der er forskel på et kobber- og et krondiamant-bryllup. Naturligt nok.

Men i lys af evighedshåbet har vi som kristenmennesker aldrig hverken grund eller lov til at leve rent tilbageskuende. Ikke en gang en begravelse ser kun bagud.

Men hvorfor så overhovedet give sig tid til at markere mærkedage? Hvorfor ikke bare drøne derudaf med fuldt fokus på fremtiden? Nogle grunde skal nævnes:

Fortiden og fremtiden; er vigtige fordi de kan give grund og retning til vores nutid – i dag.

- Nogle (og det er ikke kun supermarkeder ...) bruger mærkedage til at markedsføre sig selv. Og det behøver faktisk ikke nødvendigvis at være dårligt eller for meget. Hvis man har en god historie at fortælle, skal man måske vove at fortælle den – også selv om den handler om en selv.
- Folk har brug for fester. Mærkedage markerer noget at det vigtigste, mest grundlæggende i vores liv – både som mennesker og organisationer. Og det er ofte perspektivrigt og givende at blive løftet ud af hverdagen og blive mindet om, hvordan det startede, og hvordan vi er nået dertil, hvor vi er i dag. Ikke for at fortabe sig i fortiden, men for at kaste energi ind i fremtiden. Det hænger sammen med at ...
- Fortiden er fremtidens udgangspunkt. Det er lidt ligesom på motorvejen: Vi tjekker bakspejlet for at kunne køre godt og sikkert fremad. Der ligger vigtig information og inspiration bag os, i den historie vi står på skuldrene af. Hvis det er dumt ikke at lære af andres erfaringer, ved jeg ikke hvad man skal kalde det, hvis man ikke lærer af sine egne.

Det er fra dette perspektiv vi gerne vil invitere dig med ind i dette missionsjubilæumsnummer af Budskabet: Vi vil se bagud for at kunne komme fremad.

Og så lige en bemærkning om det med fremtiden. I vores samtidskultur er det jo ubetingede plusord at være forandringsparat og fremadrettet. Men fremadrettetheden kan rumme sit eget forræderi. Blaise Pascal, den franske matematiker, filosof og teolog fra 1600-tallet, formulerede det sådan, da han skulle sammenfatte sin analyse af, hvordan mennesker typisk indretter sig i livet:

”Det nærværende er aldrig et Maal for os; Det fortidige og det nærværende er Midler, vi bruger, men alene Fremtiden er vort

Maal. Vi lever da aldrig, vi bare haaber at leve. Og da vi altid træffer Foranstaltninger for at blive lykkelige, er det uundgaaeligt, at vi aldrig er det”.

Vores planer for fremtiden kan tage magten fra nutiden. Vi bliver let så optaget af det der venter rundt om hjørnet. Når vi først får styr på næste (eller første) uddannelse, job, ægtefælle, barn, bil, medarbejder, samarbejdsrelation, så ...

Fortiden og fremtiden er for så vidt ikke vigtige i sig selv – for fortiden er forbi og fremtiden ved vi ikke om vi kommer til at opleve. Fortiden og fremtiden er vigtige fordi de kan give grund og retning til vores nutid – i dag.

Den dovne siger: Hvorfor gøre i dag, hvad man kan udsætte til i morgen?

Den bagudrettede siger: Hvorfor gøre i dag, hvad vi aldrig har gjort før?

Den nutidsetablerede siger: Hvorfor udsætte til i morgen, hvad jeg kan gøre i dag?

Hvilket valgsprog er dit?

Også med lige præcis dén udfordring: Velkommen til et tema-nummer om mission i 2011!

Hvorfor drive mission?

AF BENT OLSEN

.....

Mission betyder sendelse. Egentlig er der tale om en dobbelt sendelse med en overordnet hensigt.

Det er udtrykt i Jesu bøn til Gud: "Ligesom du har udsendt mig til verden, har jeg også udsendt dem til verden" (Joh 17,18). Sendelsen sker på to plan:

1. Gud sender sin søn til verden. Initiativet er hans. Målet er at frelse det fortabte.
2. Jesus sender sine disciple ud til verden. Initiativet er hans. Hensigten er, at de skal proklamere, at der nu er frelse for fortabte ved tro på Jesus.

Mission har sin grundidé og sit udspring i Gud. Det er ikke et påfund hos mennesker med særlig interesse for andre folkeslag. Gud har en frelsesplan for verden, og den virkeliggøres gennem mission. At sige nej til mission er at modarbejde Guds frelsestanker med mennesket. Sendelsens to led er dybest set Guds katastrofeaktion for at redde mennesket fra dom og evig fortabelse.

Frelser for folkene

I hele Det gamle testamente handlede Gud med sit udvalgte ejen-

domsfolk. De skulle være et vidnesbyrd om Gud blandt folkene. Men ofte vanærede de Gud ved deres synd og frafald. Selv om Gud åbenbarede sig specifikt for Israels folk, så er han alligevel hele jordens herre (Sl 8,2 og 65,6-9). Op gennem historien – til Abraham, Moses, David og profeterne – gav Gud løfter om, at han ville sende en frelser. I glimt hører vi, at hans gerning ikke kun skal gælde Israels folk, men alle folkeslag. Han skal blive et lys for folkene, og hans frelse skal nå til jordens ender (Es 49,6), ja folkeslag skal komme til hans stråleglans (Es 60,3). Mission er ikke en hovsa-løsning for Gud. Før Gud skabte verden, udvalgte han os til barnekår hos sig ved Jesus Kristus og til at fremstå som hellige og uden fejl for sit ansigt. Da mennesket pga. synd ikke selv kunne komme ind i dette nære og ufejlbarlige fællesskab, handlede Gud og sendte sin søn til soning for sit folks synder, ja for hele verdens.

Guds kærlighed

I al tale om mission er Jesus og hans frelsergerning for verden det centrale udgangspunkt. Det begynder hos Gud med hans sendelse af Jesus som den lovede Messias, og det har sit centrum i Jesu død og opstandelse. Her handler Gud for at frelse verden. >

Missionsbefalingen; Jesus vil mission til alle folkeslag. Uden restriktioner eller forbehold.

Jesus går som stedfortræder ind og soner hele verdens synd på korset. Ved Jesus død og opstandelse blev det ødelagte forhold til Gud genoprettet. Mellemværendet blev ordnet op ved en stedfortræder udefra, så der nu ved Jesus er åben adgang for alle til frelse og evigt liv hos Gud. Det er på den baggrund og efter Jesu død og opstandelse, at disciplene får til opgave at gå ud i verden og fortælle denne gode nyhed. Evangeliet er igangsat. Kristi kærlighed tvinger os, siger Paulus.

Befaling

Jesus giver en befaling og tilskynder sine 11 disciple til at gå ud og gøre alle folkeslag til hans efterfølgere. Befalingen er sagt til enkeltpersoner, men det er samtidig menigheden, der som fællesskab skal forkynde hans guddomsagt på jord og sende vidner ud (1 Pet 2,9; ApG 13,3).

Det er sejrherren, der siger det. Han, der ved sin død og opstandelse har besejret djævelen og frataget ham hans magt over mennesker. Han, der har *al* magt i Himlen og på jorden, sender *alle* sine disciple ud i verden. For at være Jesu vidner. Med aktionsradius fra Jerusalem (det nære) til jordens ende. Han har et globalt sigte med sin sendelse, fordi det ligger i selve evangeliet, at det er for alle. Ved dåb og oplæring skal de give mennesker del i det, han selv har vundet til dem.

I missionsbefalingen er det tydeligt, at Jesus vil mission til alle folkeslag. Uden restriktioner eller forbehold. Mission har retning mod dem, der ikke har hørt det. Jesus lover, at han selv vil gå med sine sendebud alle dage indtil verdens ende. Så står vi ikke alene med opgaven. "Verdens ende" skal både forstås rent geografisk: til jordens yderste grænser, og tidmæssigt: til verdens tidsepoke er slut.

Indholdet

Lukas siger, at der i Jesu navn skal prædikes omvendelse til syndernes forladelse for alle folkeslag (Luk 24,47). Det er altså evangeliets centrale budskab, der skal bringes videre. Ordet om korset og opstandelsen. Det er et kald til at modtage syndernes forladelse ved at vende om og tro på ham, der døde og opstod for vores synders skyld. Gud forligte verden med sig selv ved Kristus. Og så er vi som forvaltere betroet ordet om den forligelse – sådan at vi er kaldet til at være udsendinge på Jesu vegne for at fortælle om det. Mennesker skal inviteres til at lade sig forlige med Gud (2 Kor 5,18-21). Vi står ansvarlig over for ham, der sender os – samtidig som vi er totalt afhængige af, at han selv går med ved sin ånd og virker og skaber troen i menneskers hjerter, når ordet bliver forkyndt. Helligånden skal vidne om Jesus – og vi skal (Joh 15,27), men det er Gud, der skaber liv, giver vækst og lader frugt vokse frem.

Fortabelsen

Man kan også vende det rundt og sige, at fortabelsens virkelighed er motivation til at drive mission. For Guds vrede bliver over dem, der ikke kommer til tro på Sønnen (Joh 3,18 og 3,36). De må derfor høre Guds indbydelse og advares, så de bliver klar over, hvad de er på vej imod. Så de ved Guds indgreb kunne gå fra at være blinde til at se evangeliets lys. Paulus levede med en dyb smerte over dem i sit folk, som ikke så, hvem Jesus var (Rom 9). Det pinte ham så dybt, at han kunne ønske selv at være skilt fra Kristus, hvis det kunne gavne hans landsmænd. Det var nøden for de ufrelste, der fik ham til at sige det. Han vidste, at Gud ikke har bestemt os til at rammes af hans vrede men til at få del i frelsen. Kun ved tro på Sønnen kan vi komme til Gud og finde nåde. Desto større var smerten, når hans eget folk, afviste frelseren.

Bent Olsen, f. 1955

Bankuddannet 1975, missionskoleuddannet 1980, missionær for LM i Etiopien 1981-1991. 1992- missionssekretær i LM. Prædikant.

Nødvendigt at høre

Alene troen på Jesus gør et menneske retfærdigt for Gud. Det sker ved at høre evangeliet og tage imod det i tro. Det gælder for jøder såvel som ikke-jøder. Han er rig nok for alle, som påkalder ham. Men der ligger en begrænsning i at få mennesker i høreafstand af evangeliet, så Jesus kan tros og påkaldes. Udfordringen og kaldet er at sende nogen ud med det gode budskab, så det kan prædikkes og dermed blive hørt og troet, så mennesker kan påkalde Jesus og blive frelst. Paulus' ord i Rom 10,11-17 understreger nødvendigheden af at sende missionærer ud til dem, der ikke har haft mulighed for at høre om Jesus. Paulus var selv optaget af det og satte en ære i kun at forkynde evangeliet dér, hvor Kristi navn ikke tidligere havde lydt. Det er motivation for at være i bevægelse mod "de mindst nåede" folkegrupper, alt mens vi spejder efter de veje, Gud vil lede os ad – og mens vi kalder ad mennesker, der er villige til at gå til dem.

Mission i endetidsperspektiv

Jesus knytter selv forkyndelsen af evangeliet om Guds rige samme med talen om endetiden (Matt 24,14). Der er flere perspektiver i det:

1. Der kommer en dag, hvor det er slut med at forkynde Jesus – derfor må vi bruge tiden rigtigt. Det kan blive for sent og mulighederne være forspildt. Det er missionens tid fra pinsedag og frem til Jesu genkomst.
2. Enden kommer, når Evangeliet har været forkyndt for alle folkeslag. Gud har styr på det forhold. Dermed står folkeslagene uden undskyldning for ikke at have haft deres besøgstid som folk. Peters tale i sit andet brev om, at vi kan "fremskynde Guds dags komme", kan godt forstås sådan, at

missionsarbejdets udbredelse har betydning for tidspunktet for Jesu genkomst. Det er i alt fald en opfordring til at arbejde udholdende og med håb. Vores fokus må være på opgaven med at vidne om Jesus og ikke på tidspunktet, som Gud har bestemt.

3. Guds fuldkomne riges endelige synliggørelse forudsætter, at han kan æres af alle folkeslag og stammer, folk og tungemål. Guds universelle frelsesperspektiv skal på den måde synliggøres i evigheden (Åb 7,9-12).

Tjenerne

Som vidner er vi som lærer, der rummer evangeliets skat. I al skrøbelighed og ufuldkommenhed er de frelste Guds redskaber. Sådan har han valgt det. Det er, for at Guds kraft skal blive synlig, så han kan få æren, og ikke os. Guds magt ses tydeligst i vores magtesløshed (2 Kor 12,9).

Målet

Missionens mål er Guds riges fuldendelse i herlighed, hvor alle frelste skal ære Gud og Lammet. Vi må som Guds tjenere arbejde for, at så mange som muligt nås med evangeliet i tide, for at "bryllupssalen kan blive fuld af gæster". Ved at nåden når til flere og flere, forøges taksigelsen til Guds ære (2 Kor 4,15). I Himlen skal det slagtede lam, som købte mennesker til Gud med sit blod, æres og prises i evighed – af englens og af de frelste. Vi driver dybest set mission, for at Gud kan få ære for sit frelsesværk.

Gud vil mission. Han vil frelse mennesker af alle folkeslag. Ham være ære til evig tid for det!

TROVÆRDIG MISSION¹

AF FLEMMING HANSEN

.....

Kort defineret er mission at forkynde evangeliet om frelse i Jesus Kristus med henblik på, at mennesker kan komme til tro på ham og blive frelst. Kristen mission er også holistisk forstået på den måde, at denne frelse over tid skal få indflydelse på alt i de kristnes liv, dvs. på deres tænkning, verdensbillede og daglige liv ud i alle detaljer. Det helbibelske budskab og verdensbillede skal efterhånden blive til deres på alle livets områder.

Mission sker imidlertid ikke i et menneskeligt og kulturet vakuum. Missionærer bliver sendt ud som kulturelle mennesker til andre kulturelle mennesker. Og da mission ikke er kultureksport; men grænseoverskridende forkyndelse af evangeliet, rejser der sig en masse spørgsmål om, hvorledes mission skal drives, således at det bliver troværdigt – både for den, der missionerer, og for den, der bliver missioneret for. Hvad kan historien lære os om det? Hvor meget betyder det, at det uforanderlige evangelium

prædiktes af mennesker fra andre kulturer – og hvor meget har diakonen at betyde her? Her vil jeg gerne sige, at jeg udelukkende skriver om mission i en luthersk nådemiddelkontekst, hvor vi ser det som Bibelens klare tale, at Guds frelse formidles ved nådemidlerne og sand tro opstår ved at Gud gennem disse nådemidler giver, skaber og virker frelsende tro i mennesker.

Hvis man skal drive troværdig mission, handler det meget om at være troværdigt tilstede – og om at være troværdig i det man gør og være troværdig over for sig selv. Det handler altså om, hvad der sker i praksis, ikke primært om de fine ord om det.

Troværdig mission kan kun den bedrive, som selv er tændt i brand af evangeliet; som selv er blevet genfødt til et levende håb ved troen på Jesus Kristus. Alt andet er falskt og vil over tid afsløres som sådan. Kun de levende grene med forbindelse til stammen kan bære levende frugt (Joh 15,1-8). Når der så er tale om international mission, krydses der både kulturelle og geografiske grænser. Mission drives af mennesker, ikke af systemer. Vi kommer derfor ikke udenom at skulle tale om at drive kontekstuel mission.

Romberbrevet; ”Skønt fri og uafhængig af alle har jeg gjort mig selv til alles tjener for at vinde så mange som muligt”.

Hvordan man ikke skal gøre – lære af historien

Faktisk kan dette være et meget vanskeligt afsnit at skrive, fordi det næppe kan opfattes anderledes end meget kritisk over for det, man selv har lavet. Det får så være, det holder jeg til. Men samtidig kan det opfattes som en stærk kritik at det, som alle andre missionærer, inkl. vores ’fædre’, har gjort. Det er ikke meningen, for alle har arbejdet i god tro og ud fra en stærk overbevisning om, at vi/de gjorde det rette.

Ofte har missionærer brugt meget tid og store resurser på at opbygge strukturer i stedet for at opbygge kristne. Det første kan vi hjemmefra; det sidste kræver store anstrengelser og personlige ofre. Det kræver bl.a., at missionæren erkender, at de lokale, kristne såvel som ikke-kristne, ved meget mere end han og hun selv gør. Arbejd mindre for afrikanerne, vær mere sammen med dem!

Lær af historien at være meget bevidst om, at vi er gæster i et land, og at vi med stor ydmyghed skal kaste os ud i arbejdet med at lære det land og dets mennesker at kende. Lytte og spørge, spørge og lytte. Være i stedet for at gøre! ”Skønt fri og uafhængig af alle har jeg gjort mig selv til alles tjener for at vinde så mange som muligt” (Rom 11,19).

Vær optaget af at lære med henblik på at kunne forkynde evangeliet for netop de mennesker, der står foran dig, i stedet for at prædike det for dem, du tror, der står foran dig. Gå med dem ...

Et eksempel: I den praktiske hverdag er der sket meget, som missionærer i deres arbejde og forkyndelse ikke har taget højde for. Fx har mange missionærer haft et meget mangelfuldt kendskab til og en meget pauver forståelse af, hvad der foregik om natten iblandt de lokale – kristne såvel som ikke-kristne. Jeg husker selv, hvordan Satan-trommerne lød om natten, men jeg

var aldrig med til en sådan seance, hvor mennesker, også folk fra kirken, påkaldte Satan for hjælp. I stedet har jeg og mange andre bare sagt, at det skulle de holde sig fra. Men hvorfor deltog også kristne i den slags? Det spørgsmål burde være det vigtigste!

Mission og kulturerne

For i Afrika bor folk i Afrika, er født i Afrika, opdraget i Afrika.

Først og fremmest skal man af historien lære at undgå det, som jeg vil kalde det parallelle spor! Sagen er, at set i historiens lys, så er der – i hvert fald i Afrika – på grund af det faktuelle historiske forløb og problemer med at kommunikere evangeliet kontekstuellet sket det, at der hos mange lutherske kristne efterhånden har udviklet sig en parallel struktur mellem deres traditionelle religion og kristendommen omkring tro, verdensbillede og praktisk liv. For sådanne lutherske kristne er konsekvensen af dette, at begge religioner stadigvæk, stort set uden at blande sig i eller med hinanden, bidrager til formningen af deres identitet og verdensbillede.²

Som et ordsprog fra Sydafrika siger: ”En kristen er kristen i dagtimerne og afrikaner om natten”. Om dagen går han i kirke og løser dermed de problemer, der har med det evige liv at gøre. Om natten går han til troldmanden eller ofrer til forfædre og løser dermed de problemer, der har med dagligdagen at gøre. En ting, som missionærer har haft svært ved at forstå, er nemlig, at de afdøde forfædre og de onde onder er ligeså virkelige og nærværende, som du, der sidder og læser dette, er! Nok er forfædre fysisk døde, men de lever og påvirker meget aktivt deres efterkommeres daglige liv og færden. Når den europæiske missionær så siger, at det ikke passer, så beviser det jo bare, fra afrikanerens synspunkt, at missionæren reelt ikke aner, hvad der sker i Afrika.

Flemming Hansen f. 1955.

Cand. theol. og ph.d. Frimenighedspræst i Aroskirken, Århus og efterskolelærer på Djurslands Efterskole. Prædikant i LM og medlem af LM's landsgeneralforsamling.

Missionærer er kulturbærere og kultur har rigtig meget at sige, når mennesker fra forskellige kulturer mødes. Først og fremmest handler det om at være enormt bevidst om, hvor påvirket man rent faktisk er af sin egen kultur, sin egen opdragelse, sine egne kulturelle præferencer. Og være bevidst om, at disse ikke *kun* er bibelsk betingede, men med mange ting først og fremmest er kulturelt betingede. Altså må vi fuldstændig lægge den kulturimperialisme og kulturoptimisme på vores eget verdensbilledes vegne på hylden. Og det er svært! Men kun når vi tager dybt alvorligt, at for afrikaneren *lever* forfaderen og har stor indflydelse på hans daglige liv, kan vi troværdigt hjælpe ham til at få et mere bibelsk syn på den sag.

Hvordan drive troværdig mission?

Så hvordan drive troværdig mission?³ Det handler meget om at være i en kontekstuel proces, hvor man både tager den lokale kontekst og det bibelske vidnesbyrd helt igennem alvorligt. I praksis vil det fx sige, at missionæren anerkender, at for den lokale befolkning betyder forfædre, troldmænd og onde ånder meget i den praktiske hverdag. Han må anerkende, at de lokale kristne lever midt i denne kontekst og dermed bliver udsat dels for mange fristelser, dels for mange krav fra familie mv. om at reagere i forhold til dem. Han må også anerkende, at mange kristne *de facto* stadig frygter disse ting. Vær helt ærlig om disse ting. Samtidig skal han hvile i evangeliet og prædike det frigørende evangelium ind i denne sammenhæng. Lede og undervise de kristne i, hvad evangeliet egentlig er, lede dem til at forstå, hvad Guds nuværende rige på jorden faktisk er; et rige, hvor Herren ved sit ordet leder og styrer – også i den praktiske dag. Prædike meget realistisk om at vi lever i en falden verden osv. osv.

Ærlighed, ydmyghed og fasthed. Troværdig bliver missionen kun, hvis missionæren gør alt, hvad han kan, for at forstå konteksten på kontekstens præmisser og så ind i denne kontekst forkynder evangeliet på evangeliets præmisser.

Udfordringen

Lev med Herren, lev med din bibel – og lev i Afrika. Paulus skriver i 1 Kor 9,20 "For jøderne er jeg blevet som en jøde for at vinde jøder". Bliv afrikaner så langt det kan lade sig gøre; men vær det i Herren!

- 1 Artiklen er først og fremmest skrevet ud fra praktiske erfaringer fra en 12-årig tjeneste som missionær i Tanzania og ud fra teoretiske erfaringer ved at skrive en ph.d., der handler en del om dette emne. Se titlen på denne i note 3.
- 2 For ikke at pege fingre, skal det også siges, at den samme ting nært kan iagttages ind i den danske kontekst – også langt ind i den missionske sammenhæng.
- 3 Reelt tillader pladsen kun at antyde et par ting her. For en længere redegørelse henviser jeg til min afhandling *Mission, Church and Tradition in Context. Emic Perspectives on the Encounter and Tension between Traditional Bena Religion and Lutheran Christianity in Ulanga, Tanzania*, især side 249ff. Kan bl.a. lånes på Statsbiblioteket.

Inge Bøgel Lassen f. 1953

Læreruddannet 1980, PD i Dansk 2001

Ansæt på Filipskolen, Aalborg siden 1984

Forfatter – senest til *Tankestreger og tænkestykker – Udfordringer fra Bibelens kvinder*

Der er så mange derude

Der er så mange
derude
som aldrig har hørt
aldrig har mødt
dig:
Vejen, sandheden og livet.

Og jeg, som har mødt dig
vandret med dig
og levet med dig
foretrækker at blive
herinde.
Har så svært ved at komme derud.

Er det kærligheden, der er blevet kold?
Er det frygten, der lammer mig?
Er det ligegyldigheden, der sløver mig?
Er det tingene, der binder mig?

Lad mig atter frydes over din frelse,
styrk mig med en villig ånd!

LM-missionærer i en ikke luthersk sammenhæng.

Tankevækkere fra en Cambodja-udsendings verden.

AF ANNELISE CLAUSEN

"Nå, så I er lutherske!" ... Hun ser eftertænksom ud, den amerikanske missionær, og fører samtalen i en anden retning. Det var ved vores første møde med den internationale paraplyorganisation, som LM tilknyttede sig for godt syv år siden. Cambodja var LM's nye missionsland. Vi var de første udsendinge. Der fandtes ingen lutherske at samarbejde med, sådan som det har været praksis i tidligere missionslande. Hvis vi ikke skulle stå helt alene og uden netværk, måtte vi ind i en organisation af anden kirkelig observans end den lutherske. Den er tværkirkelig.

Et halvt års tid senere sagde den amerikanske missionær: "Nu ved jeg, at I er troende selvom I er lutherske!" En ret chokerende udtalelse for os, som vi bad hende uddybe. "De lutherske er med på alle de ubibelske strømninger, der er oppe i tiden. Det er ikke den levende tro på Jesus som frelseren, man kan få øje på, når man hører noget fra de lutherske". Nu var hun dog blevet klar over gennem kendskabet til LM, at der stadig findes grupper af lutherske kristne med en levende tro!

Vi færdes mere i tværkirkelige kredse, end det er almindeligt for LM-medarbejdere. En spændende udfordring, der har gjort sin virkning på os. Næmlig den virkning, at vi er blevet endnu mere glade for vores luthersk-rosenianske arv og ståsted. Samtidig er der

Det centrale spørgsmål; Er du bibeltro?

Annelise Clausen, f.1954
Læreruddannet
Missionær i Tanzania 1984-1996
Missionær i Cambodja fra 2003

også sket en justering i vores opfattelse af, hvor stor bredden er i det kristne landskab, hvorfra vi finder brødre og søstre i Kristus.

Det centrale spørgsmål for vores trossøskende er: Er du bibeltro? Med svaret på dette spørgsmål står eller falder det, om det er mennesker, de kan stå sammen med i opgaverne. For dem betyder det mindre med forskelle i synet på sakramenterne og tros læren. Nej: Tror du at Bibelen er Guds inspirerede og ufejlbarlige ord? Ellers kan vi ikke have fællesskab med dig. Du er til skade for evangeliets fremme. Tankevækkende holdning! Anvendelig i den hjemlige kirkelige situation?

Ugentlige kvindemøder med bibelstudie og bøn er blevet en del af min tilværelse. En kirkeligt set broget flok fra forskellige lande giver hinanden indblik i deres tanker om åndelige emner og om liv og tjeneste. Det har været en god udfordring for mig at skulle udtrykke mine holdninger og lytte til andres og finde de bibelske sandheder om de pågældende emner. Jeg er blevet meget beriget i mit liv med Gud gennem kvindemøderne. Jeg er også blevet overrasket og har følt mig provokeret. Som da den kvinde, jeg regner for den mest åndeligt modne i gruppen en dag sagde, da emnet var bøn, og vi var kommet til fadervor: "Jeg har ikke lært mine børn at bede den! Jeg er nemlig opvokset i en stiv luthersk kirke, hvor troens liv ikke fandtes, og fadervor var en slags hokus-pokus, man lirede af. Mine børn skal ikke have et forkvaklet forhold til, hvad bøn er. Derfor har jeg ikke brugt den".

I samme kvindegruppe brugte vi en overgang et bibelstudie-hæfte fra en amerikansk kirkelig organisation. Hæftets indhold var så ærke-roseniansk, at det kunne være udgivet på LogosMedia. Flere af kvinderne gav udtryk for, at de så både Gud, sig selv

og deres medkristne i et helt nyt lys gennem dette bibelstudie. Jeg fortalte, at netop dette var hovedindholdet og vægtlægningen i min kirkelige baggrund, og de syntes, at det måtte være helt fantastisk for mig at tilhøre sådan en kirke.

Inden vi flyttede til Siem Reap, fandt vi sammen med en cambodjansk præst i Phnom Penh, der havde startet en luthersk organisation med støtte fra amerikanske lutheranere. Amerikanerne afholder hvert år et kursus i Phnom Penh. En af de præster, vi forventede at skulle samarbejde med i Siem Reap, havde deltaget og figurerede på en liste over lutherske præster. Men i en senere samtale med ham viste det sig, at han havde lagt afstand til den lutherske organisation efter at have deltaget i kurset. Det handlede om at kunne sige ting udenad, om at afholde gudstjenester på en helt bestemt måde, om betydningen af kirkeåret og lignende. Han ville hellere bruge sine kræfter på at nå mennesker med evangeliet, sagde han, så han havde ingen planer om at gå videre med det lutherske. Det er typisk for menighederne i Cambodja, at de er uafhængige. Det vil sige at de ikke er tilknyttet noget etableret kirkesamfund, og heller ikke ønsker at blive det. Det er den virkelighed, vi arbejder i. For os er spørgsmålet så: Hvordan bringer vi bedst den rigdom, vi har i den luthersk-rosenianske forkyndelse videre ind i denne virkelighed og i det kirkelige billede, der eksisterer her, og som er så afgjort forskelligt fra billedet i Danmark og i de missionslande, LM ellers har arbejdet i?

Missionærkald og moderne arbejdsliv – clash eller kompetenceudvikling?

AF ANNE SODE GRØNBÆK

.....

Jeg spurgte en teolog for nogle måneder siden, om han ville sige til sine fagligt ligesindede, at vi har en spændende stilling som bibelskoleunderviser. Min næste sætning var, at jeg ikke fatter, at der mangler ansøgere, som gerne vil være personlig mentor, med til at opbygge en ny bibelskole og undervise i teologiske fag. Tilmed får man bopæl i et land, der er utroligt dejligt. Dertil svarede han, at det er lavstatus at være missionær. Der er ikke den form for løn, pension, faglige udvikling, som en teolog i 2010 har brug for. Kan du høre clashet?

Min første tanke, da jeg hørte hans svar var: Så er slaget tabt på forhånd – lad os lukke missionsbiksen med det samme! For indrømmet: Når missionærkald¹ og moderne arbejdsliv står over for hinanden, så dannes tanken om en modsætning hurtigt. Der er noget old school over kald. Det har ikke den samme fart, som det moderne arbejdsliv, hvor kompetencer og karriere er afgørende for, om der er jobtilbud om 3, 5 og 20 år. Når vi mangler missionærer, stilles spørgsmålet ofte: Bliver missionærkaldet talt stærkt nok? Måske skal vi også turde spørge, om det moderne arbejdsliv med adgang til diverse personalegoder og krav om at få de rigtige ting på CV'et spænder ben for evangeliets udbredelse. Med andre ord kan missionærkald og moderne arbejdsliv overhovedet forenes?

Vis mig dit CV, og jeg skal sige dig, hvem du er

I det postmoderne samfund, er vi gået fra at være 'human beings'² til at være 'human doings'. Vi er kun noget i kraft af det, vi gør – vi har ikke værdi i os selv. Holdningen er i mødet med andre mennesker i arbejdsliv såvel som privatliv: Vis mig dit CV, og jeg skal sige dig, hvem du er. Derfor er arbejdsløshed ikke et fravær af et arbejde – men i et stort omfang fravær af en identitet med deraf følgende psykologiske øretæver. Indholdet på CV'et bliver derfor også virkeligt afgørende. Vi har brug for kontrol over indkomsten, arbejdsopgaverne og forfremmelserne. At identiteten ligger i vores gøren og laden står i skærende kontrast til Guds udgangspunkt om, at vi har værdi, uanset hvad vi end foretager os. Vi har endda værdi, inden vi bliver født.³ Her kan alle være med – under trykthedens beskyttende vinger. Her kan vi finde trøst, når ting går galt. Men når vi har overskuddet og kontrollen, så får de fleste af os en mavepuster, når vi læser et skriftsted som "Min nåde er dig nok, for min kraft når sit mål gennem magtesløshed".⁴ For hånden på hjertet, hvor mange af os kan se os fri fra at være udfordret af at lade magtesløsheden råde?

Når det bliver svært at melde sig som morgendagens missionær, så kan det hænge sammen med, at netop magtesløsheden bliver så meget tydeligere, når det moderne arbejdsliv flyttes ind i Guds internationale business. I Danmark kan vi godt foregive at være magtesløse over for Gud og i virkeligheden være i fuld kontrol over vores liv. Som missionær er magtesløsheden tydelig fra dag et. For de flestes missionærers vedkommende så rykker de direkte i den sproglige børnehave. Her er det pænt udfordrende at udtrykke sig som en treårig, når man har en uddannelse – og i øvrigt er ansat til at være rådgiver for andre. De fleste af os bliver

sjældent glade for at træde ved siden af og tabe ansigt i det sociale fællesskab. Som missionær må man vedkende sig, at den kulturelle klodsethed bliver en del af hverdagen – uanset hvor empatisk man i udgangspunktet er. Netop de svære ting ved missionærlivet får meget fokus i disse år – også med rette. Vi sender det hele menneske, og derfor har vi som sendende organisation også en pligt til at skabe de bedst mulige vilkår, så de ansatte og deres børn får den støtte, som de har brug for.

Er Gud eller kompetencerne blevet parkeret i et hjørne?

Men vi taler måske knap så meget om, at midt i det åbenlyse tab af kontrol som missionær, lige netop der opbygges andre og ofte stærke kompetencer. For at kunne navigere i kaos og at turde falde igennem uden at blive en undskyldning for sig selv, det kræver kompetencer, som kan bruges aktivt i det moderne arbejdsliv. Det er det stof, ledere fx gerne skulle være lavet af. Måske ligger problemet i, at vi i Danmark hurtigt får parkeret Gud i et hjørne af velfærdslivet, sådan at vi ikke lader os udfordre af kaldet til at nå naboen eller squash-buddy'en. Hvis vi tog den udfordring alvorligt, ville vi føle magtesløsheden på en helt anden måde.

Men at blive missionær handler ikke ensidigt om at få et kald. Jeg plejer at sige, at man behøver ikke at frygte, at man sidder på et fly til Afrika næste dag, hvis man møder op på mit kontor. Det er en måde at berolige ansøgere til at tage små skridt i forhold til at tage den endelige beslutning om at blive sendt ud. Men den anden grund til mit udsagn er, at man måske af forskellige årsager slet ikke kan bruges. For en rekrutteringssituation i den internationale missionsafdeling i Luthersk Mission ligner til forveksling en rekrutteringssituation i enhver anden dansk organisation: >

Missionsarbejdet; De har brug for specialister, der med faglig viden positivt udfordrer og går med i en proces.

Man bliver ansat ud fra sine kompetencer og ikke (kun), fordi man deler virksomhedens værdier.

Vi søger derfor ikke kun missionærer til at evangelisere, men vi søger fx en pioner til at starte et nyt arbejde og en teamworker til at danne et evangelisationsteam. Uden det rette miks af kompetencer og personlighed, så bliver man ikke ansat. Her er der måske også nogen, der hører et clash med deres forestillinger. Hvis man har et kald, kan man så virkelig ikke bruges? Nej ikke altid, er det korte svar. Vi kan så glæde os over, at der er andre selskaber, der også sender, og måske handler afslaget om, at man passede bedre ind et andet sted.

Hvem er det, vi skal matche?

Tendensen i missionsarbejdet er, at vi mere får rollen som rådgiver over for lokale kirker og i sundhedsprojekter mm. Den udførende del af arbejdet, kan samarbejdspartnerne godt selv. De har brug for specialister, der med faglig viden positivt udfordrer og går med i en proces. Målet er, at den lokale samarbejdsorganisation en dag skal stå med hele ansvaret selv. At være missionær i sådan en situation kræver faglige kompetencer, der ligger på niveauet over den udførende del af jobbet. Derudover skal man være personligt udrustet til at kunne klare det spændingsforhold, der er mellem at vise andre, hvordan man kan gøre og samtidig give dem friheden til at tage beslutninger – også de dårlige! Vi får ikke fagligt kompetente mennesker, der er i stand til at stå på egne ben ud af at tage alle beslutningerne for dem.

Vi har som missionselskaber brug for ansøgere med gode faglige kompetencer. I det her felt kan vi sagtens arbejde mere målrettet med kompetenceprofiler, som både vil være til gavn for os som arbejdsgivere og for de folk, vi sender. Jo mere bevidst man

er om sine egne kompetencer, jo bedre kan man også udvikle dem hen af vejen. Derved bliver kompetenceudvikling både et spørgsmål om at udvikle sig i jobbet og en mulighed for at tilslutte sig det danske arbejdsmarked efter endt tjeneste. Den udveksling af fagfolk, der til dagligt arbejder professionelt i Danmark, som tager fire til seks år i udlandet, giver meget til missionselskaberne.

Ved at skrive ansættelser på fire til seks år har jeg allerede ridset linjerne op til næste udfordring: Tør vi tabe kontrollen så meget, at ansættelsen som missionær ikke altid bliver på det moderne arbejdslivs præmisser? Vi vil være missionærer så længe, at vi kan gøre det inden for den orlov på to år, som vores arbejde kan give os. Et perspektiv som jeg udmærket forstår. Men her føler jeg mig i lige så høj grad forpligtet på at tage hensyn til vores samarbejdspartnere. Hvis vi med korte kontrakter går ind med de rigtige meninger og vores nordisk-europæiske kulturtilgang i samarbejdet i syd, så har vores arbejde reelt meget lidt indflydelse. Hvis vi ikke tager os tiden til at oversætte vores kompetencer til den lokale kultur, men derimod fastholder, at tingene skal gøres på vores måde, så har jeg svært ved at se, at vi adskiller os fra tidligere tiders imperialister. De skulle også have tingene på deres måde – de anvendte bare krudt og kugler i stedet for projektplaner og effektmålinger. Vi bliver nødt til at tage os tiden til først at forstå de mennesker, som vi skal arbejde sammen med, så vi kan blive forstået med det, vi har at komme med.

Missio-hvad-for-noget?

Hvordan formidler vi så missionær-titlen og -kompetencerne til den potentielle arbejdsgiver, så han ikke møder os med et "missio-hvad-for-noget?", mens han stirrer på os med et dødt blik i øjnene? Det kræver, at vi ser bag om de fagspecifikke kompeten-

Anne Sode Grønbæk f. 1976

Cand.comm. 2006

HR-konsulent og missionskonsulent i den internationale afdeling i Luthersk Mission.

cer og oversætter dem til generelle kompetencer.

Hvis man fx har drevet søndagsskole i Tanzania og er sygeplejerske, så har man sikkert udviklet sine kompetencer inden for interkulturel kommunikation. En kompetence, der giver god mening på en børneafdeling, hvor børn og forældre med anden etnicitet end dansk også bliver indlagt. Har man været leder af en bibelskole, så kan man fx have styrket sine kompetencer inden for organisations- og personaleledelse – det vil være relevant for internationale virksomheder.

At fortælle om sine kompetencer, så de giver mening for en arbejdsgiver, er ikke svært, fordi der står missionær på CV'et. Det er svært uanset, for kompetencer er typisk noget, der ligger på ryggraden og derfor lægger man ikke nødvendigvis mærke til dem. At gøre kompetencerne bevidste er et vilkår, som man deler med alle jobsøgende. Missionærer er langt fra de eneste, der spørger: Hvordan kommer jeg forrest i jobkøen?

Hvis missionærer generelt er lidt lige som de missionærer, som jeg har mødt professionelt inden for de senere år, så er det samtidig mennesker, som har engagement, er ildsjæle, er til at regne med og som gerne går lidt længere end flertallet. Det er endvidere folk, der har prøvet lidt af hvert i livets skole og det medfører ofte en robusthed over for nye ting. Det er alt sammen personlige egenskaber, som er guld værd for en arbejdsgiver. For en stabil medarbejder, som man kan stole på, er rigtigt meget værd, uanset om man er landmand eller psykolog.

Vi har stadig åbent!

For mig at se kan missionærkald og moderne arbejdsliv godt forenes – men det kan kun forenes der, hvor vi vedkender os modsætningsforholdene. Udfordringen bliver at leve midt i suppeda-

sen – mellem at forholde os til det moderne arbejdslivs midler til at opnå bedre resultater og samtidig vedkende os magtesløsheden over for himlens og jordens skaber i kaldet. Det bliver at leve midt i kaldet uanset postadresse – som de mennesker, vi er og med de kompetencer, vi har. Hvis vi identificerer både kald og det moderne arbejdslivs indflydelse i vores liv, så vi får øje på mulighederne i clashet. Lige midt i den levede virkeligheds farverige mosaik, siger jeg med stor frimodighed: Der stadig åbent i missionsbiksen – kom endelig indenfor!

1. Jeg definerer kald som en overbevisning om, at her er en opgave, som Gud vil have, at jeg løser nu. Tilsyneladende er der lige så mange oplevelser af kald, som der findes mennesker. Det kan fx opleves som en følelsesmæssig overbevisning, lyst til en opgave eller som en nøgtern konstatering af, at for at opgaven bliver løst, må jeg gøre det.
2. <http://tgimworklife.wordpress.com/2007/07/24/from-human-doing-to-human-being/>
3. Sl 139,13-16
4. 2 Kor 12,9

Missionsformer og muligheder 2011

AF HENRIK HADBERG

.....

Når vi arbejder med missionsformer og muligheder, må vi til stadighed spejle dem i vores kerneværdier. Vi må igen og igen undersøge, om de forskellige former lever af og i et *frit evangelium*, virkeliggør en *troværdig bibel*, skaber *tydelig mission* og giver rum for *nådegaverne i funktion*. Gør de det, ja så fuld kraft fremad. Gør de ikke det, må kursen justeres.

To former – hverdagsmission og den arrangerede mission

Helt grundlæggende kan der nok skelnes mellem to forskellige former for mission – hverdagsmissionen og den arrangerede mission.

Hverdagsmissionen er den daglige udgave, som enhver kristen er i fuld gang med. Udgaven hvor *"I er jordens salt.. og I er verdens lys"*. Udgaven hvor dagligdagen er præget af den virkelighed, at enhver kristen er *"Guds værk, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at vandre i"*. En udgave der både praktiseres i national mission og i international mission.

Den arrangerede mission er derimod præget af en virkelighed, hvor menigheden og Helligånden i fællesskab udsender mennesker i en opgave. *"Da de (menigheden) havde fastet og bedt og lagt hænderne på dem, sendte de dem af sted. Efter at de nu var udsendt af Helligånden, tog de ned til Seleukia, og derfra sejlede de til Cypern"*. Igen vel en udgave som praktiseres nationalt såvel som internationalt.

Men selvom der grundlæggende kan skelnes mellem disse to former, er der også en dyb sammenhæng mellem formerne. Hverdagsmissionen og den arrangerede mission påvirker hinanden. Mennesker i hverdagsmission vil have behov for noget at invitere med til. Og de arrangerede tiltag har behov for, at menigheden udnytter mulighederne i hverdagsituationerne.

Hvad er så formerne 2011 – sådan at denne synergi opstår og fungerer i forsamlingerne?

Udrustning til hverdagsmission

Forudsætningen for hverdagsmission er, at menighedens medlemmer lever sammen med Jesus. Og der sammen med Jesus udrustes den enkelte til missionen i hverdagen. Dette sker fx ved:

Opbyggelige samlinger i menigheden

Det er afgørende vigtigt, at troen får føde – både ”mælk og fast føde”. Derfor er de opbyggelige samlinger i menigheden afgørende. Gode opbyggelige prædikener og gedigen undervisning i Guds ord kombineret med samtaler, drøftelser, ordet frit, gode sange, nadver osv. (PS. Nøjes nu ikke alene med 15 min. prædiken eller et forløb uden menighedens deltagelse ...)

FOKUSkurser – et kursus i hverdagsmission

Det andet element vil være konkret undervisning om hverdagsmission. Bibelen rummer masser af helt konkret vejledning i hverdagsmission – fx ordet om at ”bruge det gunstige øjeblik”. Som et element af denne undervisning har LM udarbejdet et kursus med titlen ”FOKUSkursus – med fokus på relationerne”. Bestil det.

Dagligt samvær med Jesus

Men udrustningen foregår også derhjemme over bibelord og med bøn. Afhængigheden af Jesus og samværet med ham, vil altid stå centralt – ”... da de så Peters og Johannes' frimodighed og blev klar over, at de var jævne og ulærde mænd, undrede de sig; de vidste, at de havde været sammen med Jesus.”

Omkring bønnen vil jeg blot nævne en konkret bøn, der kan være fin at bede. ”Gud, er der én, jeg kan få lov til at invitere med?” Prøv at bede den med jævne mellemrum.

Ud i hverdagen

Og så er det med at leve i hverdagen med kollegaer, naboer, venner, bekendte, familien osv. Den hverdag som betegnes som vores gudstjeneste – ”Så formaner jeg jer, brødre, ved Guds barmhjertighed, til at bringe jeres legemer som et levende og helligt offer, der er Gud til behag — det skal være jeres åndelige gudstjeneste. Og tilpas jer ikke denne verden, men lad jer forvandle, ved at sindet fornyes, så I kan skønne, hvad der er Guds vilje: det gode, det som behager ham, det fuldkomne”.

Der i hverdagen opstår kontakterne. Den spæde samtale om tro og kristendom. Ikke at det er nemt. Ikke at det bare er noget automatisk. Ikke at det sker hele tiden. Men i livet mødes livet. Dig, din relation og Jesus. Måske om to måneder, måske om tre år.

Og en dag opstår ønsket – hvad skal jeg invitere ham eller hende med til?

(Læg for øvrigt mærke til, at dette hverdagsliv jeg har forsøgt at skildre her, er fuldstændig uafhængigt af, om man er folkekirketilhænger eller frimenighedsmand. Hverdagen leves af alle og mulighederne er de samme.)

Den arrangerede mission

Hvad inviterer vi de søgende/interesserede med til? Svarerne har igennem tiden været mange og meget forskellige. Men her er nogle af svarene i 2011.

De normale møder og gudstjenester

Nogle steder er strategien, at man bare inviterer med til de normale møder. Jeg er noget usikker på, om den strategi holder.

For det første så synes jeg faktisk, at NT beskriver nogen forskel på mødet med de græske tænkere i Athen, samtalerne med jøderne og så undervisningen til menighederne. Der tages ganske enkelt hensyn til kulturen og gudsforholdet. Og der gives mælk nogle steder og fast føde andre steder. Indholdet er det samme, men form og konsistens er forskellige.

For det andet undrer det mig, hvorfor "man" så ikke gør det ... og de personer som ønsker denne strategi, skylder at gå foran med et godt eksempel.

Bibelstudiegrupperne

Nogle steder er strategien, at man inviterer med i de normale bibelstudiegrupper. Den lille gruppe tager så hensyn til, at der sidder en ny med. Overvej lige, om I er villige til det?

Smågruppe-menigheder

En trend i de kommende år vil muligvis være, at man opbygger forsamlinger med hovedvægten lagt ude i nogle lokale smågrupper. (Smågrupperne på 15-25 personer får en større vægt end de nuværende bibelstudiegrupper). Det er så ude i disse lokale smågrupper, at nye ledes ind i forsamlingerne.

Åbne bibelstudiegrupper – ÅBS

ÅBS er små enheder som ofte fungerer i en kortere periode. Her mødes nogle få 4-8 til regulært bibelstudie for nye. Og størrelsen giver fin mulighed for at dyrke fællesskabet.

Kristendomskurser

Disse kurser findes i mange forskellige afskygninger. Men grundlæggende er det forløb på 5-10 gange, der gennemgår de centrale ting i den kristne tro. En aftensamling vil typisk indeholde noget socialt (det kan være spisning), et oplæg, en drøftelse i mindre grupper og en afsluttende samling i større eller mindre omfang.

FOKUSmøder og FOKUSgudstjenester

Her arrangeres møder eller gudstjenester med særligt fokus på nye. Man binder sig ikke til et forløb, men dukker op når emnet tiltaler en. FOKUSmøder arrangeres typisk med regelmæssighed – en gang pr. kvartal. Herved gives der en jævnlig mulighed for at invitere med.

LM-kids og forældrene

En af de store kontaktflader er LM-kids. For nogle forsamlinger kan det være indgangen til megen forældrekontakt. En kontakt som gør, at forældre kommer til tro.

Fremstød og teltmøder

Umiddelbart kan dette lyde som noget af i går. Men arrangementerne med Tony Anthony (2009) viste, at det faktisk er muligt at samle mange naboer og venner til sådan en aften. Selv teltmøder kan nogle steder, være fire FOKUSmøder i "træk".

Henrik Hadberg f.1966

Uddannet bygningsingeniør 1992,
Pionermissionær i LM med særligt ansvar for
menighedsplantning.
Tidligere teenagesekretær & internetevangelist.
Prædikant i LM.

24:12

Eller et julemagasin som første indgang til en samtale om tro.
Eller som reklame for kristendomskurset i januar.

Menighedsplantning

Måske oplever man kontakt til en del i forstaden eller nabobyen.
Måske kunne man begynde med nogle møder i private hjem, og
så lige så stille se, hvad det udvikler sig til.

IT

Måske skal man satse på hverdagskontakterne fra den virtuelle
verden – gennem facebook, chatrooms, konkurrencer og spil. No-
rea Radio kommer med nye tilbud her i 2011. Første step kunne
være webradioen eller en online bibelstudiegruppe.

Proceskonsulenter

Hvad skal man som lokal forsamling vælge at satse på? Hvordan
kommer vi, med de personer forsamlingen nu engang indeholder,
videre? Til det tilbyder LM nu en såkaldt proceskonsulent i mis-
sion. Hans opgave er, at guide jer som forsamling i en proces, hvor
igennem I finder jeres muligheder og visioner for mission. Og han
skal hjælpe jer med, at fastholde og virkeliggøre beslutningerne i
årerne frem.

Kerneverdierne igen

I processen med at fastlægge fremtidens missionsform for jer må
kerneverdierne frem igen. Harmonerer jeres ideer med kerne-
verdierne. Forventer I fx Helligånden indgreb gennem Ordet,
dåben og nadveren?

Og når I er i gang, så spejler I igen virkeligheden i kerneværdi-
erne. Lidt eksempler:

- Giver FOKUSmøderne mennesker hvile ved Kristi kors, eller skaber det bare menneskelige præstationer?
- Er evighedsperspektivet forsvundet fra kristendomskurset?
- Er der plads til mænds og kvinders, unge og ældres forskel-
lige bidrag?
- Bliver der i bibelstudiet peget på Jesus, eller ender det blot
i mennesketanker og vores egne meninger?

God arbejdslyst – Gud til ære og mennesker til frelse.

Gud i Gammel Testamente - en krigsgud?

AF SAMUEL ROSWALL

.....

Det sker ikke sjældent, at kristne siger, de har det svært med dele af Gammel Testamente. Det gælder især omtalen af krigshandlinger. Der findes nogle temmelig voldsomme og bloddrypende beskrivelser. Men ikke nok med det. Nogle gange finder de sted på Guds befaling. Og så er det, at bibellæsere kan opleve, at Guds-billedet krakelerer. Det er emnet for denne artikel, hvor vi tager udgangspunkt i netop Gammel Testamente.

Historisk blev Israel en del af en storpolitisk helhed bestående af magtfulde riger, bl.a. Egypten og Assyrien. Assyrerne kunne

optræde skånselsløst og uden respekt for menneskeliv i deres forsøg på at underlægge sig andre folk. Besejrede folk kunne blive bortført som fanger. Nogle af dem blev behandlet grusomt evt. slagtet eller brugt som slaver i store byggeprojekter. Endvidere bortførte de ofte store rigdomme fra de besejrede områder.

Retningslinjerne for Israels krigsførelse adskiller sig fra almindelig praksis på den tid. Andre folks krige blev nærmest forherliget. Israel fik ikke til opgave at efterleve en imperialistisk krigsstrategi og erobre områder ud over dem, som var lovet af Israels Gud. Samtidig var det nødvendigt for Israel at bruge militær magt for at forsvare det lovede land. Israel var ikke kun en åndelig men en fysisk, politisk størrelse – et virkeligt folk i et virkeligt land,

Israel; et virkeligt folk i et virkeligt land.

som andre i øvrigt gerne ville i besiddelse af. Israel måtte således føre krig både for at indtage og forsvare landet. Samtidig var de regler, som Israel skulle efterleve, temmelig restriktive.

Krig – hvordan?

Lad os i al korthed se på, hvordan Israels adfærd skulle være i forbindelse med krigshandlinger.

Femte Mosebog fremstår som en lang tale, Moses holdt lige før Israels folk gik ind i det lovede land, Kana'an. I kapitel 20 læser vi, hvordan Israel skulle agere under indtagelsen af landet, når de stødte sammen med områdets forskellige folk.

I vers 1 understreges, at Israels magt ikke er knyttet til heste, vogne og store hære, der var så afgørende for andre nationer. Israel skulle ikke være en supermagt, der kunne undertrykke andre. Folket var faktisk et lille folk (5 Mos 7,7), der skulle have deres styrke i Gud. Dermed bliver Israels krig så at sige Guds "sag". Han kæmper mod deres fjender (vers 4).

I modsætning til andre lande var der nogle regler om, at selv blandt våbenføre mænd kunne nogle blive fritaget for at gå i krig – noget som jo umiddelbart kunne svække hærens slagkraft. Hvis en mand havde forlovet sig men endnu ikke var gift, eller han fx havde anskaffet sig et nyt hus eller havde plantet en vingård, så skulle han ikke gå i krig men tage hjem og glæde sig over Guds velsignelse. Også hvis nogen var bange eller modløs, skulle han vende hjem. Først derefter skulle styrkerne mønstres, og hærførerne stilles i spidsen for hæren (vers 5-9). På den måde blev det tydeliggjort, at sejr ikke beroede på Israels styrke men på, at Herren var med sit folk.

Der var to grunde til, at Israel skulle indtage landet. For det første nævnes det i 5 Mos 9,4, at når landet indtages skal Israel ikke

tro, "at det skyldes din egen retfærdighed, at Herren har ført dig ind i dette land, for at du skulle tage det i besiddelse; nej det er på grund af *disse folks uretfærdighed*, at Herren driver dem bort foran dig." Herudover er der et andet motiv bag de udtrykkelige regler om, at "i de folks byer, som Herren, din Gud, vil give dig i eje, må du ikke lade en eneste beholde livet". Begrundelsen er: "De må ikke lære jer at gøre alle de afskyelige ting, som de dyrker deres guder med, så I *synder mod Herren jeres Gud*"; 5 Mos 20,16-18. Af samme grund måtte de ikke gifte sig med kvinder fra disse byer. Ligeledes skulle de ødelægge Kana'ans andre og gudebilleder. Ellers ville afgudsdyrkelsen glide ind i folket, så de ikke kunne tjene Gud helhjertet. "For du er et helligt folk for Herren din Gud; dig har Herren din Gud udvalgt af alle folk på jorden som sit ejendomsfolk" (5 Mos 7,3-4 og 6). Krig mod kana'anitterne var således ikke et spørgsmål om imperialismen, had eller ubarmhertighed men om, at Israel skulle vedblive at være et folk, der er overgivet til den ene og eneste Gud.

Der var særlige regler, når det drejede sig om "byer som ligger meget langt borte", som Israel var i mindre berøring med (se 5 Mos 20,10-15). Israel skulle først tilbyde byerne fred. Hvis der blev givet positiv respons, kunne indbyggerne blive i deres område og være underlagt Israel. Men hvis de ikke ville fred, måtte Israel gå i krig mod dem. I slutningen af kapitel 20 nævnes en regel, der drejer sig om netop disse fjernere liggende byer. I forbindelse med en belejring måtte Israel ikke ødelægge frugttræer, mens de gerne måtte bruge andre træer til at bygge belejringsværker af. Sådan en bestemmelse er helt modsat fx assyrernes sædvane. Hvis en by ikke ville overgive sig, var det almindeligt, at de brændte og ødelagde høsten, træer og huse i området.

Guds riges nærvær; Fællesskab af troende jøder og hedninger.

Teori og praksis

Vi har nu betragtet enkelte aspekter af Guds ideelle retningslinjer over for sit folk. Blev de så efterlevet af Israel?

I 1 Kong 9,20-21 ser vi, at Israel ikke overholdt budet om ud-slettelse af folkene i Kana'an. Det er måske en lettelse for nogle af denne artikels læsere. Men bagsiden af det var, at Kana'ans Ba'al-dyrkelse blev en konstant trussel mod Israels tro – og derfor mod folkets liv som Guds folk.

Der er ikke noget enkelt svar på, om Israel altid udkæmpede sine krige på en efter datidens forhold human måde. Hvad der skete under kamphandlinger er langt på vej ukendt for os. Men vi læser faktisk, at aramærkongen Ben-Hadads folk sagde, at "Vi har hørt, at Israels konger er milde konger" (1 Kong 20,21).

Bibelen lægger ikke skjul på Israels kongers fejltrin. Gammel Testamentes vurdering af Israels konger er helt forskellig fra det, som blev brugt i den omliggende verden. Vi kan nævne omtalen af kong Omri. I 1 Kong 16,25 siges, at "Omri gjorde, hvad der var ondt i Herrens øjne, og han handlede værre end nogen før ham". Længe efter hans død omtalte assyriske kilder Israels hus som "Omris hus". I de bibelske kilder får vi en meget begrænset omtale af hans bedrifter, mens vi andet sted altså får indtryk af, at han var en betydelig person i den politiske verden dengang. Bibelen forherliger ikke Israels konger. Selv en "ideal-konge" som David bliver ikke beskrevet som uangribelig. I 1 Krøn 28,3 læser vi, at David ikke fik lov at bygge templet, fordi han som kriger havde udgydt blod. Det er så meget mere slående, fordi Krønikebøgerne støtter Davids kongedømme. Blandt andre folk ville en kriger som David være blevet beundret på grund af hans succes i krig. I øvrigt fik Israels konger ofte folket til at overgive sig til afguds- dyrkelse. Således blev kong Salomo den type konge, som 5 Mos

17,17 advarer imod. Han erhvervede sig stor rigdom og tog mange hustruer, og de fik ham til at tjene andre guder (1 Kong 11,1-8). Rigets deling efter Salomos død var Guds dom over hans synder (1 Kong 11,9-13).

Frelshistorisk perspektiv

Vi har nu betragtet nogle af de spilleregler, som Gud opstillede i forbindelse med Israels indtagelse og forsvar af det landområde, folket blev tildelt. Endvidere har vi sammenlignet disse regler med, hvad der var almindeligt gældende dengang. Vi vil nu prøve at betragte sagen i en større sammenhæng.

Gud havde givet Kana'ans land til Abrahams efterkommere – altså Israels folk (1 Mos 12,7). Hvorfor udvalgte han Abraham, og hvorfor netop det land? Der er vel ikke anden forklaring på det end, at det gjorde han – han som er den højt ophøjede og hellige Gud.

Valget af et land skete som led i Guds frelsesplan. Landet skulle være udgangspunkt for denne plan (Es 2,3b) og bolig for hans udvalgte folk, som hans tjener (1 Mos 12,7 og Es 44,1). Når det skulle realiseres, kunne det naturligvis ikke undgå at medføre krigshandlinger. Men som vi har set, skulle de gennemføres på bestemte vilkår.

I tiden mellem Jesu første og andet komme er der så indtrådt en ændret situation. Udbredelsen af kendskabet til Israels Gud tog ganske vist sin nye begyndelse samme sted som på Gammel Testamentes tid og skulle fortsætte ud over jorden (ApG 1,8) – ved at mennesker blev disciple af Jesus (Matt 28,18-20). Og et nyt folk blev etableret – et overnationalt folk af Jesus-troende jøder og hedninger (Ef 3,6). Også det folk ville komme til at stå i en kamp, som Gud har opstillet vilkårene for (Ef 6,10ff).

Samuel Roswall f. 1938
Tidl. funktionschef i Skat.
Prædikant i LM

Dette fællesskab af troende jøder og hedninger er udtryk for Guds riges nærvær, uanset hvor på kloden det er. Da riget har åndelig karakter, er det også henvist til at gøre brug af åndelige midler, både ved *etableringen* og i *den kamp*, som kæmpes. Riget har selvfølgelig synlige konsekvenser, som et resultat af de troende fællesskabers evangeliserende og diakonale virke. Men begge dele er udtryk for et åndeligt virke.

Når Jesus kommer anden gang, vil Guds nærvær blive materielt og synligt på en ny måde. Guds rige når sit klimaks og sin fulde udfoldelse derved, at "Nu er Guds bolig hos menneskene" (Åb 21,3). Men inden da bliver landet Israel centrum for voldsomme begivenheder (Zak 12,1ff). Frelsehistorien slutter synligt og særdeles voldsomt med opgøret mellem Gud og Satan i den endelige kamp om herredømmet i et fornyet skaberværk (Mark 13,7, Åb 6,3-8 og 19,11-21). Og da bliver det tydeligt, at kamp og krigshandlinger ikke er et mål i sig selv. Det var de ikke hverken i Gammel eller Ny Testamente. Men de har været nødvendige for at Guds modstander og hans medarbejdere kunne blive neutraliseret, og Guds fred få magten. Det har hele tiden været målet, som vi ser både i løftet (Zak 9,10) og ved Jesu fødsel (Luk 2,14). Idealsituationen er ikke krig men en fred, hvor folk ikke mere skal oplæres til krig (Mika 4,3).

Afslutning

Krig er noget midlertidigt, som hører til i den nuværende verden.

Når Gud brugte krig til at fremme sin vilje og plan, var han ikke ensidig. Som vi har set, tjente Israel Gud i opgøret mod andre folks uretfærdighed (5 Mos 9,4). Omvendt måtte Babylon tjene Gud, når Israel blev tugtet for sit frafald (Jer 21,3-7).

Vi ser således, at Guds dom over synden ikke alene er noget,

som hører evigheden til. Guds vrede kommer også til udtryk i den nuværende faldne verden.

Endelig er det vigtigt at understrege, at det ikke er givet os i dag at kunne gennemskue årsagen til aktuelle krigshandlinger. Når vi vover at tale om motiverne bag begivenhederne i Bibelen, er det fordi, vi har kendskab til Guds egen tolkning af dem – formidlet gennem hans profeters vidnesbyrd.

Til studium af Guds bestemmelser omkring spiseregler, krigsførelse m.v. kan henvises til en bog af lektor i GT Hetty Lalleman ved Spurgeon's College i London: "*Celebrating the Law?*"

Horisont;

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Jeg har ikke forsøgt at frelse nogen

Denne noget provokerende overskrift er hentet fra Kristeligt Dagblads interview med Bjarne Lenau Henriksen den 2. november 2010 i anledningen af hans modtagelse af Kristeligt Dagblads pris for sit mangeårige arbejde for de socialt udsatte.

"Er du kommet for at frelse nogen?" blev Bjarne Lenau Henriksen (BLH) spurgt, da han i sin tid troppede op til sprittermorderne i Stengade på Nørrebro. Det var han ikke, og sådan har han det stadig. "Jeg vil ikke frelse nogen socialt, og kristeligt kan jeg ikke. Det er Gud, der er frelser", siger BLH uddybende.

Bjarne Lenau Henriksen har arbejdet 42 år for Kirkens Korshær, og han begyndte som frivillig medarbejder allerede i 1968. Han har været Korshærspræst og sognepræst, leder af Sct. Nikolaj Tjenesten, leder af Mariatjenesten, og fra 1987 til i dag har han været chef for Kirkens Korshær. I løbet af hans tid som leder er Kirkens Korshær vokset betragteligt både hvad angår medarbejdere og økonomisk omsætning – fra 56 millioner kr. i 1987 til cirka 210 millioner kr. i dag. Det betyder, at

Korshærens sociale arbejde i dag når ud til tusinder af danskere.

Han er kendt som en samfundsrevser og de svagestes vagthund, og han kritiserer gerne politikerne på de fattiges vegne. Et eksempel: "Når politikerne siger, at de vil give folk et kærligt skub er det et andet ord for 'et los i bagdelen'". BLH vil dog ikke kun være den der kritiserer, men han vil også gerne have det runde og bløde med, for det er kærligheden, der ligger bag engagementet. Der er bestemt grund til at vise anerkendelse og respekt for Kirkens Korshær og BLH's mangeårige arbejde blandt de fattige og de socialt udsatte.

"Kristentroen for mig går midt ud i livet, der hvor det blæser og stormer. Kristentro er levet liv, også hvor det er vanskeligt", siger Bjarne Lenau Henriksen. Der er ingen tvivl om, at BLH her understreger et vigtigt bibelsk anliggende, nemlig at vores kristne tro må vise sig i gode gerninger over for udsatte medmennesker. Nu er der imidlertid meget mere at sige om den kristne tro. Det vil BLH nok ikke være uenig i, men alligevel er det tankevækkende, at han siger, at han ikke har forsøgt at frelse nogen, med argumentet at det kan han kristeligt ikke, fordi det er Gud, der er frelser.

Paulus taler i Første Korintherbrev kapitel 9 vers 19-23 om det han har gjort for at vinde mennesker for Kristus. "Alt er jeg blevet for alle for i det mindste at frelse nogen" (v.22b). Det er sandt, at det er Gud, der er frelseren, og vi kan ikke frelse mennesker, men vi kan fortælle om ham, der alene kan frelse fra synd og død og dom. Det er vigtig at hjælpe mennesker der er udsatte og lider nød på mange forskellige områder. Vores opgave som kristne slutter dog ikke, når vi har hjulpet et menneske socialt. Vi skal også yde åndelig hjælp. Vi skal fortælle om Jesus, der kom for at opøse og frelse det fortabte menneske, der lever uden tro og relation til Jesus Kristus. Evangeliet skal forkyndes om Jesu død og opstandelse, og om den høje pris han betalte for os, for at vi ved troen på ham skal få et evigt liv. Med Paulus vil vi sige, at vi ønsker, at de udsatte må blive vundet for Jesus Kristus, sådan at Jesus må blive deres personlige frelser. Dette er i interviewet fuldstændig fraværende for Bjarne Lenau Henriksen, og dermed svigter BLH fuldstændig sin missionsforpligtelse over for de udsatte.

Ifølge Bibelen er evangelisering og diakoni at yde både livshjælp og troshjælp. Det er nødvendigt, at BLH og Kirken Korshær

Facebooks popularitet; udtryk for et menneskeligt grundbehov for at blive set og hørt.

besinder sig på dette, så de samtidig med, at de udfører deres gode sociale arbejde også frimodigt forkynder evangeliet om Ham, der er verdens frelser, og dermed vinder nogle at de udsatte for Kristus.

CHA

Nybagte kanelnegle og barnefødsler

Jeg indrømmer det uden at rødme: Jeg klikker ind på Facebook næsten hver dag. Jeg har kontakt – eller er ven, som det hedder – med 204 andre mere eller mindre dedikerede Facebook-brugere, som bl.a. tæller gamle og nuværende elever, nære venner og nogle, jeg så mere til engang, familie og andre fra menigheden.

Det er forskelligt, hvor meget – og hvad – den enkelte fortæller om sig selv, men det giver mig alligevel mulighed for at kunne følge med i deres dagligdag og de store begivenheder i deres liv: nybagte kanelnegle og barnefødsler. Periodelise frustrationer og stor glæde, tanker omkring liv og død og meningen med det hele. Bedeemner og efterfølgende tak. Skarpe meningsudvekslinger og sjove, brugbare eller totalt ligegyldige oplysninger og links.

Nogle gange er det "for meget" – for privat, for selvudleverende. Synes jeg! Og jeg tænker, om min ven ikke kan se eller høre, hvilket billede han eller hun maler af sig selv. Med mindre der er tale om en bevidst markedsføring? Eller redigeret og kunstig selviscenesættelse?

Og det er der givetvis meget af.

Men jeg er også overbevist om, at Facebooks popularitet på mange måder er udtryk for et menneskeligt grundbehov for at blive set og hørt. Som barnets: Se mig, mor. Se, hvad jeg laver lige nu. Og når der så er én, der trykker på "Synes godt om" eller sender en hurtig kommentar, oplever jeg en kort glæde, fordi der er nogen, der husker mig, tænker på mig og følger med i mit liv.

Men i det lange løb holder følelsen ikke, og jeg bliver bevidst om, hvordan mit liv ville være, hvis jeg ikke samtidig var omgivet af mennesker, som virkelig elsker mig og følger med i mit liv. Hvis Facebook var min bedste – eller eneste – kontakt med andre mennesker ...

Samtidig tænker jeg, at vi som kristne også kan lære noget af Facebook: At alle mennesker har brug for opmærksomhed og medleven. Og at nogle uforpligtende bemærkninger eller få minutters chat ikke

kan udfylde behovet. At jeg har et ansvar for at min næste kan føle sig elsket og værdifuld.

Hvis jeg i stedet ser det som udtryk for syndig selvoptagethed, som de – eller jeg selv – burde være vokset fra, så overser jeg min næstes – og mine egne – behov. For jeg har brug for at blive set og hørt. Af Gud. Men også af min næste.

IBL

I anledning af LM's 100-års jubilæum som internationalt missionselskab i 2011 vil Budskabet i dette og kommende numre bringe en række artikler, der henter inspiration i tidligere tiders missionsarbejde.

Ydre mission baner sig vej i Luthersk Missionsforening

AF LEIF RASMUSSEN

.....

I 2011 er det 100 år siden, at et LM-delegeretmøde traf formel beslutning om et fælles, samlet ydremissions-arbejde for Luthersk Missionsforening, konkret gående ud på "at optage Arbejdet for Hedningernes Frelse i Forbindelse med Brødreminigheden ...".

Det var en beslutning, som skulle vise sig at blive afsæt for et velsignelsesrigt virke for Guds rige blandt folkeslag i fremmede verdensdele, efterhånden målrettet mod en bred vifte af arbejdsfelter. Et stort antal udsendinge har gennem årene stillet sig til rådighed – for manges vedkommende som et livskald – og missionsvenner i LM har båret med gennem både forbøn og missionsgaver. Der kan være grund til ved en 100-års milepæl at standse

op og fra den indsats, der er gjort under skiftende forhold, hente inspiration til et fortsat virke, hvor det måtte lægge sig til rette i tiden fremover – så længe Herren tøver. Og præcis så længe er det jo tid for mission!

1911 var altså et ikke uvæsentligt mærkeår i LM's missionshistorie. Men det bør ikke glemmes eller overses, at missionsforeningen også i årtier forud for 1911 på forskellig vis faktisk havde været optaget af international mission. Denne forhistorie er ikke helt uinteressant, og vi skal forsøge at få lidt lys over den ud fra de desværre alt for få tilgængelige kilder.

Vejen var lang

Luthersk Missionsforening så dagens lys i 1868 som "Bornholms Forening til Evangeliets Fremme". Ved en sammenkobling med

Forhistorie; det bør ikke glemmes eller overses, at missionsforeningen også i årtier forud for 1911 på forskellig vis faktisk havde været optaget af international mission.

forsamlinger uden for Bornholm ændredes navnet allerede året efter til "Luthersk Missionsforening til Evangeliets Fremme i Danmark" – et navn, der tydeligt signaliserede en indremissionsbevægelse. Man ønskede slet og ret at virke for vækkelse og åndeligt liv blandt barnedøbte i Folkekirken.

Men man lod sig ikke nøje med det. Evangeliet skulle have røst og fødder videre ud, også ud i "hedningeverdenen", dvs. folkeslagene uden for "kristenheden", som jo for samtiden mere eller mindre var lig med Europa og Nordamerika. Inden missionsforeningen var 10 år, kan man af Bornholms afdelingsprotokol læse, at der af afdelingskassen bevilgedes 50,- kr. til Evangeliska Fosterlands Stiftelsens hedningemission. Året efter blev det til en kollekt på 112,- kr., der af afdelingskassen rundedes op til 200,- kr. til samme formål.

I oktobernummeret 1877 af "Budskab fra Naadens Rige" har Chr. Møller (LM's stifter og bladets redaktør) en længere artikel under overskriften "Nogle Ord om Hedningemissionen". Heri skriver han efter en henvisning til missionsbefalingen, at "denne Herrens dyrebare og hellige Sag: Missionen blandt Hedningene, har længe og ofte ligget os på Hjerte og ogsaa været Gjenstand for vore Samtaler baade offentligt og privat; men med Skam og Blusel maa vi bekjende, at hvad vi hidindtil egentlig have gjort for den, er desværre saa forsvindende ringe ..." – Og så følger en stærk opfordring til at udbedre, hvad man angiveligt i for høj grad har forsømt: Nogle bør være indstillet på at rejse ud, og Guds folk som helhed må give økonomisk bidrag og "raabe til Herren". Som bevæggrund angives hedningernes fortabte tilstand uden for Guds rige, Herrens befaling og taknemmelighed for den frelsens gave, vi selv har modtaget.

Spredt fægtning til en begyndelse

Konkret foreslår Chr. Møller, at man påtager sig at understøtte "noget eller nogle allerede værende Missionsselskaber". Hvilket selskab må da bero på de enkeltes bedste skøn. "Vi for vor Del", føjer Møller til, "kjende bedst til og føler os nærmest knyttede til Evangeliska Fosterlands Stiftelsen i Stockholm". En anden mulighed kunne være underhold af et hedningebarn i en skole eller et børnehjem.

Bornholmerprotokollen omtaler nu år for år bevillinger til hedningemissionen, fra 1880 udvidet med et beløb også til Israels Mission, med den tilføjelse, at man besluttede "at søge i Guds Navn at virke for en forøget Interesse for begge højst vigtige Anliggender i Guds Rige".

I de offentliggjorte totalregnskaber for Den ydre Mission fra 1878 (i alt kr. 1206,96) og 1879 (i alt kr. 1290,30) kan ses anført gaveindtægter fra en række forskellige dele af landet og også indsamlinger fra nogle søndagsskoler! Interessant er det, at nogle navne har fået tilføjelsen "pr. Ørebog", hvilket sandsynligvis hentyder til, at de pågældende har indsamlet personlige bidrag fra en række personer lokalt og fremsendt dem samlet.

Man har tilsyneladende gradvis fået motiveret stadig flere i LM for at tage medansvar for hedningemissionen. Og "Budskab fra Naadens Rige" fulgte op på sagen ved jævnlige artikler om missionsarbejde mange forskellige steder i verden.

Når man valgte at støtte EFS' hedningemission, skal det ses i lyset af de nære relationer i det hjemlige. EFS var jo Rosenius' bevægelse, og denne, LM's svenske søsterorganisation, havde påbegyndt et ydremissionsarbejde i Etiopien allerede i 1866. Det var næsten oplagt, at det måtte blive dér, man fra LM kanaliserede sine hedningsmissionsgaver hen. Tilsyneladende var det

Velsignelse; i både at være en indremissionsbevægelse i Danmark og at være sendemenighed for en indsats for Guds rige blandt fremmede folkeslag.

også gennem EFS, de gaver blev kanaliseret, som var specificeret til Israels Mission og børn i Kina, uanset at sidstnævnte arbejde åbenbart blev drevet af en missionærfamilie fra Baselermissionen i Tyskland.

Fra midt i 1880'erne er der i "Budskabet" fra måned til måned kvitteringsliste for gaver til ydre mission, dels fra kredse og dels fra enkeltpersoner, og mange af dem øremærket til specifikke formål.

Eget missionsarbejde?

I 1882 – tilsyneladende ved et udspil fra Vestjylland – operede man med ønsker om et samråd for repræsentanter for de forskellige landsdele, bl.a. for at drøfte "paa hvilken Maade kan vi under vore Forhold bedst virke for Ydre Mission?" Man spekulerede konkret på, om man eventuelt i LM skulle begynde eget missionsarbejde. Havde også en føler ude til EFS om muligheden for at kunne sende unge mænd til en missionæruddannelse ved EFS' missionsskole, – noget, som EFS angiveligt ville se positivt på. Tiden var imidlertid ikke endnu moden for et så vidtrækkende skridt. Og man fortsatte endnu nogle år ad de samme spor, som man var slået ind på. I 1893 konstaterer Chr. Møller i et lille tilbageblik, at der i løbet af en 15 års periode af foreningen i Danmark er bidraget med omkring 40.000,- kr til hedninge- og Israelsmission samt nogle børns underhold i Kina.

Den sønderjyske eller nordlesvigske afdeling af LM (der jo dengang befandt sig i Tyskland) havde imidlertid for deres del i 1891 taget initiativ til udsendelse af en egen missionær, *Frederik Nielsen*, som man underholdt. Han blev udsendt til Kina, men fik kun ca. fire år i aktivt virke, før han af helbredsgrunde måtte indstille sig på at slutte. Inden da havde han imidlertid under et

hjemmeophold i 1895 inspireret *Jens Michael Thøgersen Winther* fra Vestjylland, der i forvejen tumlede med hedningemissionskald, til at følge ham ud. Og uanset at Nielsen ikke kunne rejse ud igen, fastholdt Winther missionærsigtet, men fik af forskellige grunde sit virkefelt i Japan i stedet for Kina.

Der var nu både i det sønderjyske og det vestjyske fyret ekstra godt op under ydremissions-engagementet. Og da man fra 1893 var begyndt at samles til årlige delegeretmøder for rådslagning om fælles anliggender i LM i hele Danmark, rejste man ved et sådant møde i 1895 fra Jylland spørgsmålet: "Hvorledes vil Foreningens Kredse stille sig til Tankerne om Oprettelse af en egen Kinamission?" Året efter kunne man imidlertid ud fra de foreliggende tilbagemeldinger konstatere, at "de forskellige Kredse vil fortsætte det hidtil optagne Arbejde og ikke foreløbig søge oprettet noget eget Arbejde". Et fælles, samlet LM-ydremissions-engagement havde altså en forholdsvis lang fostereksistens!

Trods alt bred opbakning

Uanset at de forskellige afdelinger hver for sig havde deres præferencer, kan vi imidlertid af de foreliggende kvitteringslister for missionsgaver konstatere, at de øremærkede bidrag adresseres på kryds og tværs til de forskellige ydre missions-initiativer, der var i gang. Opbakningen til det enkelte projekt var ikke afdelingsbestemt. Og da foreningsbladet, "*Missionsvennen*", blev til i 1901, var det i høj grad foranlediget af behovet for at have et medie til publicering af de hyppige breve fra missionær Winther ud til alle LM's venner. Og bladet skulle angiveligt være "Organ for Luthersk Missionsforenings Virksomhed ude og hjemme".

Da Winther efter nogle år hældede mere til at hente sin støtte fra kredse i USA, som han havde kontakt med fra sit uddan-

Leif Rasmussen f. 1938
Cand.theol. 1966.
Tidligere generalsekretær i LM

nelsesforløb, så stimuleredes frem mod 1910 behovet for at få defineret arbejdsopgaver i hedningemissionen, som LM samlet kunne stille sig bag. Flere forskellige muligheder var i spil, bl.a. selvsagt EFS og Japan-missionen, men også Det Danske Missionselskab og såmænd også en tanke om at sende missionærer til Rusland! Et udvalg var nedsat til at forberede sagsbehandlingen ved delegeretmødet i 1911. Én ting lå imidlertid alle på sinde: Hvad vi end når frem til, skal det kunne samle os bredt i LM, så vi ikke splitter vores kræfter. At afgørelsen så ”efter en længere Forhandling” landede ved ”Enighed om at optage Arbejdet for Hedningernes frelse i Forbindelse med Brødreemigheden”, oplyser protokollen desværre ikke nogen begrundelse for.

Åndelig samklang nødvendig

Man kan gisne om, hvorvidt det har spillet ind, at man vel har set et vist åndeligt slægtskab med den Kristus-centrerede pietisme, som Brødreemighedens stifter, Zinzendorf, stod for. Bortset fra sådanne mulige overvejelser, så synes en vis *Chr. Holm* fra Grønfeldt i Vestjylland at have haft en finger med i spillet. Chr. Holm var prædikant i LM, men havde i sin tidlige ungdom mødt et kald til at blive missionær. Helbredsgrunde hindrede ham i det, men hedningemissionen brændte han imidlertid fortsat for, og livet igennem var han optaget af at sprede gnisten. Han havde nære relationer til Brødreemigheden i Christiansfeld, også til medarbejdere ved missionskontoret dér. En korrespondance mellem missionssekretær Høy og Chr. Holm afdækker, at førstnævnte helt konkret beder Holm lægge et godt ord ind hos LM for at påtage sig en rolle som støtteselskab for Brødreemighedens Mission.

Bemærkelsesværdigt er det, at Holm i korrespondancen udbeder sig Høy's udtrykkelige garanti for, at den liberale bibelkritik

ikke har plads på Brødreemighedens missionsskole i Tyskland, hvor missionærkandidater fra LM i givet fald skulle have deres uddannelse.

Hvorom alting er, så svarer det, man ved delegeretmødet gik ind for, ganske godt til den model for et LM-engagement i ydre mission, som er i spil i korrespondancen mellem Høy i Christiansfeld og Holm i Grønfeldt, – og som stak en kurs af for nu 100 års indsats i ydre mission under en samlet LM-landsledelse.

Vejen fra mere spredt fægtning til samling om ydre missions-sagen var visselig lang. Men det synes hævet over enhver tvivl, at der har været rig velsignelse forbundet med, at LM som samlet bevægelse har påtaget sig den dobbelte rolle under én hat både at være en indremissionsbevægelse i Danmark og at være sendemighed for en indsats for Guds rige blandt fremmede folkeslag med en geografisk bred arbejdsflade. Der var så vist med god grund, at foreningens fulde navn i 1968 reduceredes med de to sidste ord, ”i Danmark”, så der i dag heller ikke i navnet er nogen begrænsning for ”Luthersk Missionsforening til Evangeliets Fremme”.

Din rigssag Jesus være skal

AF BØRGE HAAHR ANDERSEN

.....

I mit barndomshjem havde mine forældre af og til den skik, at søndag eftermiddag skulle der synges. Dengang var jeg mere til leg og fodbold, og min sangstemme var heller ikke dengang det store sus, så jeg kedede mig bravt. Men jeg fik alligevel en række salmer og åndelige sange ind under huden. Deriblandt missionssalmen: *Din rigssag Jesus være skal ...*

Så husker jeg den fra missionærudsendelsesfester af anseelig længde og med tropisk varme i missionshuset, og hvor en opfindsom mødeleder ind imellem bad forsamlingen rejse sig, og så sang vi igennem med fynd og kløm. Vi sang den også med glæde og vemod, da det var min egen bror og familie, der tog springet fra

Danmark til Etiopien. Vi sang den på sommerlejre ved Hemmet Strand, på vinterlejre i Virksund og rundt i de små hjem til ungdomsmøder i Sædding-Astrup ungdomskreds. Ind imellem sang jeg salmen med en vis ængstelse. Hvad kunne Gud ikke finde på at rode mig ud i, hvis jeg blot hengav mit liv og fremtid til hans riges sag som det største?

I mine præsteår blev der føjet et nyt lag til min erindring. Jeg blev kaldt ned til en ældre kvinde, som havde fået konstateret kræft i leveren og lå i sin seng mærket af sygdommen og ventede på døden. Hun havde i en menneskealder været søndagsskolelærer og var kendt af hundredvis af børn og voksne i området som moster Lis. Som pensionist havde hun specialiseret sig i at besøge et utal af mennesker i nærområdet, og der er ikke tal på de mennesker, hun har inviteret til et eller andet arrangement i

Af Børge Haahr Andersen f. 1956

Cand.teol. 1986. Rektor på Dansk Bibel-Institut.
Forfatter til en række bøger. Senest er udkommet
Fra Slumstrup Mark til Paradis

kirken. Nu var hun ved at forberede sin afsked med denne verden, og det skulle gøres ordentligt. Jeg fik at vide, hvilke salmer vi skulle synge, hvilken bibeltæst jeg skulle tale over (og helst ikke for længe) og en række detaljer om begravelseskaffen. Og så var der en salme, hun gerne ville have sunget. Egentlig var det ikke en begravelsessalme, men hun syntes, den passede så godt. Det var: *Din rigssag Jesus være skal...*

På en helt unik måde satte denne salme ord på det, der havde været hendes livsopgave. Hun strålede som en sol, når hun fortalte om sine oplevelser fra de mange år som søndagsskolelærer. Nu hvor hun skulle dø, så hun frem til at gå ind i herligheden og møde den store hvide flok. Der var ingen frygt for døden. Ingen tvivl eller uro. Men en ren glæde, som jeg kun meget sjældent har oplevet ved livets afslutning. Salmens triumferende glæde over det, som skal ske ved Jesu genkomst, var gået hende i blodet.

For et års tid siden var jeg på besøg hos noget familie i Hong Kong og mødte der sporene efter salmens forfatter, K. L. Reichelt. Denne norske missionær brugte fem årtier af sit arbejdsliv i første halvdel af 1900-tallet på at plante en kristen kirke i en fjern del af verden. Den dag i dag er der et retrætested for søgende mennesker og et teologisk uddannelsessted på et bjerg oven for millionbyen. Blandt andet står et kæmpekors på et synligt sted som et vidnesbyrd om, at evangeliet er plantet i millionbyen.

Min svoger, som arbejder på et universitet i Hong Kong, havde engang en kinesisk kollega med oppe og se haven, hvor korset står. Hun kunne læse de kinesiske tegn, som viste sig at være udvalgte bibelsteder, der forklarede Jesu betydning. Men inskriptionen på korset var ikke umiddelbart forståelig, sagde hun. Der stod et kinesisk tegn, som betød *færdigt*. Ikke som en hentydning til, at Jesu kæde af reinkarnationer var tilendebragt, så han blev en del

af det store intet, der er buddhismens mål. Men færdigt i betydningen fuldbragt, ved at han gennem sin død åbnede Himlen og muliggjorde fællesskabet mellem Gud og os mennesker.

En morgen sneg min kone og jeg os op til korset. Vi åbnede salmebogen og sang for fuld hals: *Din rigssag Jesus være skal...* Måske har én eller anden undrende kineser studset over den mærkelige sang på et fremmed tungemål. Men vi sang den som en hyldest til en stor norsk pionermissionær, der plantede en kristen kirke i det buddhistiske Kina, og som vores lille personlige hengivelse til Guds riges sag som vores største herlighed.

Salmen minder mig om mine vestjyske rødder, hvor jeg først mødte mennesker med kærlighed til mission, om missionærudsendelser og den særlige hengivelse til en ukendt fremtid, som dette kald medfører, om en søndagsskolelærer med et særligt gen for at fortælle nærmiljøet om Jesus, og om et eksotisk land i det fjerne Østen, hvor korset er plantet over storbyen, fordi en nordmand for mange år siden fik et livslangt kald til at gøre evangeliets udbredelse til det største i tilværelsen. Vi andre må nøjes med et mere beskædet bidrag. Men derfor kan vi godt synge: *Tak, at jeg også fik dit kald, til her at være med.*

Budskabet; at Gud har valgt at åbenbare sig ved Helligånden gennem profeters, apostles og Jesu ord.

AF MADS VESTERGAARD JENSEN

Gud har talt!

Frank Jacobsen
Luthersk Missions Bibelskoles Elevfor-
ening, 2010
96 sider, kr. 50,-

Hvem er Gud? Og hvor kender vi ham fra? Det er intet mindre end disse vigtige spørgsmål Frank Jacobsen tager fat på i bogen "Gud har talt!". Den er nu kommet i sin anden udgave. Budskabet er, at Gud har valgt at åbenbare sig ved Helligånden gennem profeters, apostles og Jesu ord. Derfor er vi henvist til at søge ham her. Det bliver tydeligt at bogen ikke er

skrevet i dag, idet forholdet mellem det åbenbarede ord og Jesu inkarnation som åbenbaring ikke behandles. Bogens pointer holder dog stadig, da vi i dag lever efter Jesu himmelfart. Det bliver desuden vist, hvordan Jesus så sig selv som opfyldelse af profeternes ord.

Jeg blev i min læsning særligt udfordret af delen om, at Gud er skjult og utilgængelig i ordet for den vantro (jf. 2 Kor 3,14-4,4). Eller rettere: At den vantro kun møder lovens tale fra Gud i ordet. Det har krævet fordybelse for mig at forstå forfatterens budskab i dette afsnit. Jeg har stadig meget at tygge på, også i forhold til om jeg er enig i alle udsagnene. Frank Jacobsen skriver bl.a.: "... ingen kan høre Gud bare ved at gå til Skriften eller den kristne prædiken" (s. 35). Hvis dette udsagn skal være rigtigt, er det nødvendigt at forstå et ord som høre i sin dybeste betydning, som i et hjertets høre og modtagelse ved Helligånden. Afsnittet kunne for øvrigt have haft gavn af en mere klar betoning af, at omvendelsen er noget, der skabes i mødet med evangeliet og ikke er noget der går forud for at kunne modtage evangeliet.

Efter udfoldelsen af at Gud har talt, beskrives det, hvad dette betyder for, hvad en sand kristen prædiken er. Det er at sige,

hvad Gud allerede har sagt. Det gøres klart, hvordan en sand prædiken ikke blot er et subjektivt referat, men er en myndig tiltale fra Gud til den enkelte. Måske en særlig vigtig påmindelse til os i dag?

Lov og evangelium fremhæves som kendemærkerne for den sande forkyndelse. Frank Jacobsen giver derfor en kort, fin indføring i begge dele. Sakramenterne får også en lærerig gennemgang. Til sidst gives et par tips til den personlige bibellæsning. Som afslutning virker det herligt, da jeg som læser på den måde får en ekstra understregning af, at det ikke bare handler om at få udredt diverse forståelsesmæssige tråde, men at det angår mig personligt.

En stor styrke ved bogen er, at det hele løbende understøttes af bibelhenvisninger. Bogen er dejligt kort og indeholder alligevel rigtigt meget godt både at tygge og leve på.

Keller; Tilgivelsen er altid gratis for den som modtager den, men der følger altid en pris med tilgivelsen for den, som tilgiver, og Jesus betalte en høj pris for os.

AF KAREN SULKJÆR

De fortabte sønners Gud

Timothy Keller

Credo ism. LogosMedia, 2010

112 sider, kr. 129,95

I bogen tager Timothy Keller udgangspunkt den kendte lignelse om "Den fortabte søn". Første del er en beskrivelse af de to sønner.

Den yngste søn beskrives som sanselig. Han ønsker at realisere sig. Han mener, at hvis han blot lever, som han har lyst til, vil han finde sit sande jeg og derigennem lykken.

Den ældste søn mener derimod, at han

gennem en moralsk levevis kan opnå Guds velsignelse. Han tror, at Gud skylder at velsigne og hjælpe ham, fordi han har arbejdet så hårdt for at adlyde ham og være et godt menneske.

I begge tilfælde var det rigdommen, og ikke faderens kærlighed, som de var overbevist om ville gøre dem glade. De ville have deres fars ting, men ikke deres far.

Keller påpeger, at det rent faktisk havde en stor pris for den ældste søn, hvis hans bror blev genoptaget i familien. Hans skulle så dele sin del af arven med ham, da den yngste søn jo havde formøblet sin del. Netop på den baggrund peger Keller på Jesus som vores ældste bror.

Jesus blev ikke i Himlen, men var villig til at gå ud og lede efter sin fortabte bror. Han viste at arven var formøblet, men var villig til at betale prisen for vores genindtræden i familien. Tilgivelsen er altid gratis for den som modtager den, men der følger altid en pris med tilgivelsen for den, som tilgiver, og Jesus betalte en høj pris for os.

En anden side ved lignelsen er, at Jesus gennem den genfortæller hele menneskehedens historie og lover intet mindre end håb for verden. Vi lever alle med en dyb længsel i os efter et sted, som passer os helt og aldeles, et sted, hvor vi kan være

eller måske finde vores sande jeg. Vi lever alle som den yngste bror. Vi er alle i eksil med en evig længsel efter vores hjem.

I Første Mosebog finder vi grunden til denne oplevelse. Vi får at vide, at vi er skabt til at leve i Guds have. Vi kan arbejde hårdt for at genskabe det hjem/den have, vi har mistet, men Bibelen siger, at den kun findes der, hvor den himmelske far, som vi er flygtet fra, er nær.

Historien om den fortabte søn slutter med en fest for den søn, der er kommet hjem. Det samme gælder den sidste bog i Bibelen, Johannes' Åbenbaring. Ved historiens afslutning er der en fest, "Lammets bryllupsfest", for alle hjemvendte/genfundne sønner og døtre.

I det sidste kapitel viser Keller, hvor vigtigt det er, at vi lever af evangeliet, tygger drøv på det og gør det til en del af os selv. For kun der igennem, vil det præge os og sætte sig spor i vores liv.

Jeg har gennem læsning af bogen, siddet ramt som den selvretfærdige ældste bror, der mente at kunne fortjene sig til frelsen. Men også med glæden over at have en bror, der er villig til at lede efter mig og betale prisen, for at jeg kunne genindtræde i familien.

Bogen kan købes på www.logosmedia.dk

Højmessen; mødestedet mellem himmel og jord, mødet mellem den almægtige Gud og mig.

AF JETTE G. CHRISTENSEN

Mødet mellem himmel og jord

På vandring gennem gudstjenesten

Flemming Baatz Kristensen
Kolon, 2010
240 sider, kr. 249,95

Flemming Baatz Kristensen (FBK) har begået en rigtig fin bog om højmessen. Højmessen som mødestedet mellem himmel og jord, mødet mellem den almægtige Gud og mig. Ganske enkelt. Måske store ord for nogle, men ikke for FBK og i hvert fald ikke tomme ord. Man mærker fra

første side, at han brænder for og elsker højmessen. Kender man FBK, kan man tydeligt høre ham i måden, han skriver på. Begejstret og ligetil.

FBK ønsker med sin bog at åbne læserens øjne for de rigdomme, der ligger gemt i den meget velkendte liturgi og hele den traditionstunge pakke, der hedder højmessen, og det gør han udførligt og godt.

De indledende manøvrer griber lidt om sig efter min smag, og der gik derfor lidt tid inden jeg var helt overbevist. Bogen er delt ind i fire hoveddele. Første hoveddel bruger FBK bl.a. på at imødekomme mange kendte indvendinger mod højmessens. Den indeholder også et meget interessant meditativt kapitel om forskellige måder at gå til højmessen på. FBK kalder det 'vinduer til højmessens'. Anden hoveddel handler om at forny højmessens. Tredje hoveddel, som er den længste, gennemgår højmessens led for led, som den bliver fejret i Skt. Pauls kirke i Århus, hvor FBK er præst. Fjerde hoveddel er et udblik, hvor bl.a. alternative gudstjenester beskrives. Afslutningsvis er der en studieplan, som er tænkt som en hjælp, hvis man vil bruge bogen i en studiegruppe eller bibelkreds. Det kunne jeg godt finde på at gøre. Der er noget at hente for alle; både dem,

der er nysgerrige og uden kendskab til højmessens, og så den store gruppe, hvor kendskabet til højmessens går fra sporadisk til meget godt. Der er også inspiration til præster og menighedsråd, der kunne tænke sig at tænke nyt i forbindelse med højmessens.

FBK's hjerte banker helt tydeligt for højmessens, men det banker især for mennesket, der endnu ikke har mødt Jesus og derfor laver han også plads til andre typer af gudstjenester end højmessens, i erkendelse af at ikke alle føler sig hjemme i højmessens. Målet med de andre gudstjenester er dog, at de skal bygge bro til højmessens. "Brobygning til højmessens vil være det bedste, men lykkes det ikke, må vi nøjes med det næstbedste, og så er det også godt. Ikke bare "godt nok", men godt!" (s.211).

Jeg synes, det er en dejlig bog. Den pusede liv i højmessens for mig.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet